

4. Про затвердження Положення про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України від 14.12.2016 № 685.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0010-17#n87> (дата звернення: 24.04.2020)

Ключові слова: капелан, військовий капелан, капеланська служба, Збройні сили України, правове регулювання.

Ключевые слова: капеллан, военный капеллан, капелланская служба, Вооруженные силы Украины, правовое регулирование.

Key words: chaplain, military chaplain, chaplain service, Ukrainian armed forces, legal regulatio.

ПОПСУЄНКО ЛЮДМИЛА ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри історії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент*

ТКАЧЕНКО АНАСТАСІЯ ВАЛЕРІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач вищої освіти I курсу магістратури факультету адвокатури*

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ЕСТОНІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

В період інтеграційних процесів в нашій країні реформування судової системи та судочинства є одним з найважливіших питань, тому розгляд відповідних трансформаційних процесів в країнах Європейського Союзу є досить актуальним та має на меті запозичення певних аспектів у цій сфері і для України.

Державно-політичні і економічні трансформації в країнах Балтії – Естонії, Латвії та Литві, це сучасний феномен, який викликає серйозний науковий інтерес та багато дискусій щодо оцінки реального стану цих країн і наслідків перетворень.

Звертаючись до дослідження трансформації судової системи країн Балтії, усвідомлюємо, що вони мають спільне історичне минуле з Україною, та є єдиними колишніми радянськими республіками, які вступили до Європейського Союзу (далі – ЄС) і Організації Північноатлантичного договору (далі – НАТО). Тому слугують певним зразком та прикладом для нашої держави у цьому напрямку.

Естонія – одна з провідних країн Балтії, яка випереджує у розвитку своїх прибалтійських сусідів, зокрема це стосується й розвитку судової системи. Так, Естонська Республіка – це парламентська демократія з однопалатним парламентом, що обирається всенародним голосуванням – Рійгікогу, а президент обирається парламентом [1, с. 193].

Після того, як країни Балтії відновили свою незалежність, інтеграція з Західною Європою стала головною стратегічною метою, що

мало великий вплив на правову систему балтійських республік, а також привело до реформування їх судової системи. Правова система країн Балтії належить до романо-германської правової сім'ї. На їх законодавство сьогодні впливають інші правові системи інших розвинених країн. Загальні принципи міжнародного права і обов'язкові міжнародні договори є невід'ємною частиною права. Судовий прецедент також слугує сьогодні джерелом права. Прецедентне право є вирішальним у питаннях тлумачення права. Верховний суд має повноваження тлумачити право, і його думки враховуються в майбутньому. Швидкі зміни і зміщення цінностей в суспільстві в судових рішеннях також відповідає духу закону. Правова система країн Балтії формально заснована на нормах, а не на прецедентному і статутному праві. Інтерпретація норм необхідна, щоб дозволити правовій системі йти в ногу із сучасним суспільством.

Зокрема, правова система сучасної Естонії формувалася протягом останніх 150 років у процесі взаємодії різних правових культур, головню німецької, дореволюційної російської, а також радянської [2, с. 452].

Організація судів Естонії вважається відносно простою. Принципи побудови та функціонування судової системи Естонії, регламентовані Конституцією і Законом про суди, не типові для країн пострадянського простору [див. 2, с. 451].

Відповідно до ст. 149 Конституції Естонії і ст. 7 Закону Естонської Республіки від 19 червня 2002 р. «Про суди» (в ред. від 11 січня 2017 р.), судова система Естонії складається з чотирьох повітових судів, двох адміністративних судів, двох окружних судів і Державного суду. Зокрема, створення надзвичайних судів заборонено [3, с. 433].

Повітові і адміністративні суди – це суди першої інстанції, окружні – другої інстанції, які в апеляційному порядку розглядають рішення повітових і адміністративних судів. Державний суд, розташований в Тарту, є найвищою судовою інстанцією держави, касаційним судом і одночасно судом конституційного нагляду (в Естонії, на відміну від інших країн – колишніх радянських республік, немає Конституційного суду чи іншого самостійного органу конституційного контролю) [2, с. 452].

Державний суд відділений від судів першої та другої інстанції, у нього окремий бюджет і структура. Крім цього в компетенції Державного суду знаходяться і деякі завдання, що стосуються всієї судової системи (наприклад, організація навчання суддів).

В Державному суді Естонії є пленум, до складу якого входять всі державні судді. Пленум Державного суду представляє Президенту Республіки суддів першої та другої інстанції для призначення їх на посаду судді (суддів Державного суду на посаду за пропозицією голови Державного суду Рійгікогу, голови Державного суду призначає на посаду Рійгікогу за пропозицією президента). Державний суд обслуговує органи самоврядування суддів: екзаменаційну комісію суддів, раду з навчання та дисциплінарну колегію. Члени органів

самоврядування суддів обираються на пленумі суддів, який збирається щорічно в лютому [4].

Судовою установою паралельно керують голова суду та директор суду. Перший відповідає за належне здійснення правосуддя, директор є адміністративним керівником судової установи. Як голову суду, так і директора на посаду призначає міністр юстиції, але для призначення голови потрібно вислухати думку пленуму суддів і отримати згоду Ради з управління судами. Директор суду підпорядковується як голові суду, так і міністру юстиції, організовує діловодство судової установи і використання майна, готує клопотання про бюджет суду, розпоряджається бюджетними коштами, відповідає за організацію бухгалтерії. Рішення, що стосуються діяльності суду в здійсненні правосуддя (наприклад, затвердження плану розподілу роботи), приймаються на пленумі суду, що складається з усіх суддів судової установи [4].

Рішення Державного суду є остаточним і його не можна оскаржити. Якщо внутрішньодержавні можливості для вирішення юридичної суперечки вичерпані, то особа може звернутися з окремою скаргою до Європейського суду з прав людини. Суд, що знаходиться у Франції, в Страсбурзі, може встановити, чи порушувались державою основні права людини, але рішення суду Естонії він скасувати не може. Європейський суд, що знаходиться в Люксембурзі, перевіряє застосування права Європейського Союзу, наприклад, Європейський суд перевіряє, чи виконує держава-член обов'язки, що випливають з права Європейського Союзу. В ході судового провадження суди Естонії можуть просити у Європейського суду попереднього рішення про те, як тлумачити і застосовувати право Європейського Союзу [5].

Виходячи з зазначеного вище та за даними порівняльного дослідження юридичних систем Європи, можна зробити висновок, що судова система Естонії, як і раніше, є однією з найефективніших в ЄС – вона на другому місці серед інших країн за швидкістю вирішення судових справ і на першому місці в цифровій області та соціальних мережах. Оцінку вище середньої отримали також надійність і незалежність судової системи Естонії.

Список використаної літератури:

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2015. – 628 с.
2. Тищик Б.Й. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. – початок XXI ст.) : навч. посібн. / Б. Й. Тищик [та ін.]. – Львів : Світ, 2016. – 720 с.
3. Судебные системы Европы и Евразии: научно-энциклопедическое издание: в 3 т. Т. 1. Западная и Северная Европа / под ред. Р.А. Курбанова, Р.А. Гурбанова. – Москва : Проспект, 2019. – 488 с.
4. Eesti kohtud. Судебная система Эстонии [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kohus.ee/ru/sudy-estonii/sudebnaya-sistema-estonii>

5. Riigikohus. Судебная система Эстонии [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.riigikohus.ee/ru/sudebnaya-sistema-estonii>.

Ключові слова: країни Балтії, Естонія, судова система, трансформація судової системи.

Ключевые слова: страны Балтии, Эстония, судебная система, трансформация судебной системы.

Key words: Baltic countries, Estonia, judicial system, transformation of judicial system.

СФРЕМОВА НАТАЛЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри історії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент*

ПІВЕНЬ ДМИТРО ОЛЕГОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри історії держави і права*

ВНЕСОК О.С. ПАВЛОВА У РОЗВИТОК ЦЕРКОВНОГО ПРАВА ТА У СИСТЕМАТИЗАЦІЮ ЙОГО ВИКЛАДАННЯ

Спираючись на висновки сучасних українських фахівців, канонічне право беззаперечно вважають невід'ємною складовою феномену права [1, с. 26]. Але питання щодо місця канонічного права в системі правових явищ доцільно розглядати також крізь призму історичного підходу, пам'ятаючи про те, що роль та місце цієї релігійно-правової системи у різні епохи мала значні відмінності. Розгляд церковного (канонічного) права в юридичному аспекті зумовлений тісними взаємозв'язками між правовою культурою, духовною спадщиною та національними традиціями українського народу, оскільки воно є важливим джерелом національної правової системи. Тому відновлення дослідницького інтересу до історії викладання Церковного (канонічного) права вбачається більшістю сучасних українських дослідників одним з актуальних завдань для розвитку вітчизняної правової науки [2, с. 3].

Прийнято вважати, що першим викладачем церковного права в Новоросійському імператорському університеті був Олексій Степанович Павлов – російський юрист і історик права, член-кореспондент Імператорської Санкт-Петербурзької Академії наук (1873). Він народився в родині причетника Томської єпархії і з дитинства відрізнявся видатними здібностями. Після закінчення в 1854 році Тобольської семінарії він вступив до Казанської духовної академії, яку закінчив у 1858 році першим магістром богослов'я, після чого був залишений там викладати літургику і канонічне право. Слід зазначити, що на вибір напрямку наукових досліджень молодого ученого суттєво вплинув один факт. Незадовго до його приходу на службу в Академію туди